

Nacionalinės filmotekos galimybių studijos kontekstas ir tikslas

Galimybių studijos tikslas – parengti Nacionalinės filmotekos koncepciją, kuri atitiktų šių dienų kino lauko poreikius bei valstybės interesus kino kultūros ir kino paveldo saugojimo srityse. Galimybių studija pateikia Nacionalinės filmotekos viziją, ją įgyvendinančius tikslus, atliekamas funkcijas, teikiamas paslaugas, administracinę struktūrą bei poreikius būsimai šios institucijos infrastruktūrai.

Galimybių studija rengiama atsižvelgiant į (kino) kultūros lauke veikiančių suinteresuotų šalių vykdomų veiklų ir poreikių analizę, galiojantį teisinį reglamentavimą bei anksčiau atliktus Nacionalinės filmotekos steigimo veiksmus, įskaitant 2017 m. parengtą Nacionalinės filmotekos koncepciją. 2017– 2024 m. laikotarpiu įvyko svarbių pokyčių Nacionalinės filmotekos steigimo kontekste, į kuriuos buvo būtina atsižvelgti rengiant Nacionalinės filmotekos koncepciją – UAB „Lietuvos kinas“ likvidavimas, jos turto, įskaitant kino kolekcijos, perdavimas Lietuvos kino centrui bei Regioninės filmotekos steigimas, taip pat Covid-19 pandemijos nulemti pokyčiai, susiję su filmų platinimu, žiūrėjimo įpročiais ir pan.

Vizija

Nacionalinė filmoteka – tai atvira ir įtrauki platforma, puoselėjanti kino kultūros ir paveldo gyvybingumą bei jungianti kino bendruomenę ir plačiąją visuomenę.

Nacionalinė filmoteka veikia derindama kino bendruomenės ir viešojo intereso atstovavimą. Kaip aktyvi kino ekosistemos dalyvė, Nacionalinė filmoteka teikia resursus, kompetencijas, įrankius ir erdvę bendradarbiavimui nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu. Kaip kino politikos įgyvendintoja, filmoteka užtikrina kino paveldo saugojimą, prieinamumą ir sklaidą, vaidina svarbų vaidmenį puoselėjant kino kultūrą Lietuvoje bei įgalinant nacionalinę kino industriją ir jos vystymąsi.

Tikslai

Nacionalinės filmotekos atsiradimas yra svarbus siekiant įgyvendinti valstybės prioritetus kultūros ir kino skatinimo, prieinamumo didinimo srityse. Esminiai tikslai, kurių galėtų siekti Nacionalinė filmoteka savo veikloje:

- puoselėti kuo platesnio rato žmonių susidomėjimą, pažinimą bei prasmingą dalyvavimą Lietuvos ir pasaulio kino kultūroje;
- užtikrinti nacionalinių filmų ir kino paveldo (filmų, kurie yra reikšmingi Lietuvos kultūros ir visuomenės raidos kontekste, nepaisant jų kilmės šalies) saugojimą, prieinamumą suinteresuotoms šalims ir rodymą visuomenei;
- įgalinti Lietuvos kino kultūros specialistus ir organizacijas efektyviai bendradarbiauti;
- siekti artimesnio integravimosi su tarptautinėmis kino kultūros organizacijomis, tokiu būdu sukuriant palankesnes sąlygas lietuviško kino žinomumo ir patrauklumo didinimui už Lietuvos ribų bei keitimuisi žiniomis, kompetencijomis, artefaktais tarptautiniu lygmeniu;
- būti Nacionalinės filmotekos vykdomų funkcijų (kino paveldo saugojimo, archyvavimo ir prieinamumo, skaitmeninimo ir restauravimo, kino edukacijos ir t.t.) kompetencijų centru.

Apjungdama kino kultūros sklaidos vykdytojo, partnerio ir įgalintojo vaidmenis, Nacionalinė filmoteka turėtų prisidėti prie nacionalinės kino kultūros identiteto raidos formavimo.

Funkcijos

Nacionalinė filmoteka vykdytų šias pagrindines funkcijas:

1. **Kino paveldo skaitmeninimas ir restauravimas:** kino paveldo restauravimo ir skaitmeninimo vykdymas, bendradarbiavimas su kitomis institucijomis restauravimo ir skaitmeninimo srityse, specialistų, dirbančių šiame sektoriuje, kvalifikacijos kėlimas.
2. **Kino paveldo saugojimas, archyvavimas ir prieinamumo užtikrinimas:** archyvo, kuris kuriamas UAB „Lietuvos kinas“ ir UAB „Lietuvos kino studija“ kino juostų kolekcijų pagrindu, veikla, filmų rodymo teisių suteikimas, konsultavimas teisiniais klausimais dėl kino paveldo naudojimo, bendradarbiavimas su kitomis institucijomis vykdant bendrus projektus.
3. **Kino paveldo rodymas ir sklaida:** reguliarių kino paveldo seansų organizavimas, saugomo kino paveldo sklaida, kino paveldo prieinamumo ir įtraukumo skatinimas.
4. **Kino kultūros sklaida:** šiuolaikinio kino rodymas bendradarbiaujant su partneriais (suteikiant kino sales kino rodymui, festivalių programoms), eksperimentinių ir jaunųjų kūrėjų darbų rodymas, kino tyrimų vykdymas, renginių organizavimas, kino kritika.
5. **Kino edukacija:** edukacinio turinio, apimančio tiek teorinius, tiek praktinius aspektus, kūrimas ir sklaida (ypač susijusio su Nacionalinės filmotekos kolekcija), patirties ir gerosios praktikos mainai (konferencijų, seminarų organizavimas, stažuotės kino edukacijos specialistams), naujų formalaus ir neformalaus švietimo programų kūrimas.
6. **Tarptautinis bendradarbiavimas ir atstovavimas:** dalyvavimas tarptautiniuose kino festivaliuose ir renginiuose, narystė tarptautinėse kino organizacijose, bendrų projektų vykdymas su užsienio filmotekomis ir archyvais, kino paveldo objektų mainų programų organizavimas, Lietuvos kino specialistų kvalifikacijos kėlimo skatinimas.

Veiklos modelis

Nacionalinės filmotekos veikimo modelis nulemtas to, kad ji bus Lietuvos kino centro prie Kultūros ministerijos struktūrinis padalinys, apimantis ir padalinio Palangoje – Regioninės filmotekos „Naglis“ – veiklą. Taigi, pats veikimo modelis turi būti glaudžiai susietas su LKC vykdoma veikla ir strategija, Kino įstatymu ir LKC nuostatuose įtvirtintomis pagrindinėmis funkcijomis.

Nacionalinės filmotekos valdyme visuomeniniais pagrindais taip pat galėtų dalyvauti kino profesionalų, akademinės bendruomenės ir visuomenės atstovai. Šios grupės galėtų įsitraukti į valdymą per:

- **Visuomeninę patariamąją tarybą**, kuri teiktų rekomendacijas LKC administracijai įvairiais klausimais. Šioje taryboje galėtų dalyvauti kino ekspertai, tyrėjai, edukatoriai ir kt. sektoriaus atstovai.
- **Viešąsias konsultacijas** svarstant strateginius veiklos klausimus. Tai leistų išgirsti įvairias nuomones ir priimti geresnius sprendimus.